

Լարինե Միրզոյան, Միքայել Միրզոյան

Եկարիչ՝ Տիգրան Ամյան

Եկարագարդ ուսուցողական
մատենաշար 3-6 տարեկան
երեխաների համար

ԳԻՐՔ 4

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔ	4
ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԴ	6
ԵՐԿԻՆՔ	8
ԱՄՊԵՐ	10
ՀՈՐԻՉՈՆ	11
ԽԱՂ՝ «ԳՏԻՐ ԶՈՒՅԳԵՐԸ»	12
ԳԻՇԵՐ ՈՒ ՑԵՐԵԿ	14
ՈՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ ԳԻՇԵՐԸ ԶԵՆ ՔՆՈՄ	15
ԳՏԻՐ ՍԽԱԼՆԵՐԸ	16
ԽԱՂ՝ «ԻՆՉԵՐՆ ԵՆ ԲԱՅԱԿԱՅՈՒՄ ԵԿԱՐՆԵՐՈՒՄ»	17
ԻՆՉ ԸՆԴՀԱՆՐՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱ ԶՄԵՐՈՒԿԻ ԵՎ	18
ՏԱՐԿԱ ԵՂԱՆԱԿԵՐԸ	19
ԶՄԵՈ	20
ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ ԶՄՈԱՆԸ	22
ԳԱՐՈՒՆ	24
ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ ԳԱՐՆԱՆԸ	26
ԱՄԱՌ	28
ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀՆ ԱՄՈԱՆԸ	30
ԱՇՈՒՆ	32
ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀՆ ԱՇՆԱՆԸ	34
ԳՏԻՐ ԵԿԱՐՉԻ ՍԽԱԼՆԵՐԸ	36
ՋՈՒՐ	37
ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ ՋՐԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԸ	38
ՍՏՈՐՋՐՅԱ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ	40
ԿԵՏԱՆՄԱՆՆԵՐ	42
ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՈՐԴԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ	44
ՕԳՆԻՐ ԸՆՏՐԵԼ ԵՎԵՐՆԵՐ	46

ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔ

Ողջուն, մեր լավ բարեկամ: Ահա և նորից հանդիպեցինք: Դու նույնիսկ չես էլ կարող պատկերացնել, թե այս ամբողջ ընթացքում մենք որտեղ ենք եղել և ինչեր ենք տեսել: Հիմա կպատմենք:

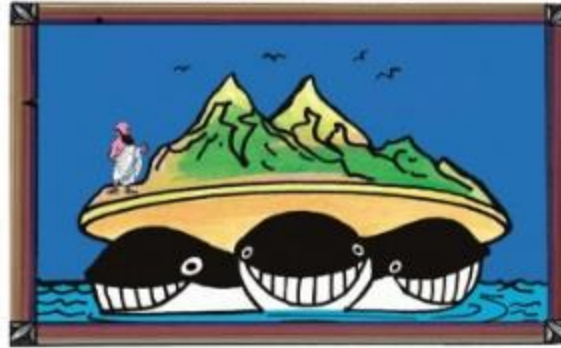
Մենք ընտանիքներով մեկնել էինք շուրջ-երկրյա ծանապարհորդության: Միայն տեսնեիր, թե քանի ծածարուկ էինք մեզ հետ տարել: Բացի հագուստից ու կոշիկներից, վերցրել էինք նաև ֆուտոլսցիկ, գրքեր, մի մեծ ալբոմ և գունավոր մատիտներ:

Մեր ծամփորդությունը տևեց բավական երկար. չէ՞ որ երկիր մոլորակը, որի վրա մենք ապրում ենք, շատ մեծ է: Սարեր ու ձորեր, գետեր ու ծովեր ենք կտրել: Տեսել ենք զանազան բույսեր ու կենդանիներ: Հանդիպել ենք հետաքրքիր մարդկանց: Իհարկե, հափշտակված զարմանահրաշ բնությամբ, կարող էինք ավելի երկար ծանապարհորդել, սակայն վերադառնալու ժամանակն էր:

ԵՐԿՐԱԳՈՒՆԴ

Աճիչելի ժամանակներից մարդիկ կարծում էին, որ երկիրը տափակ է և տեղավորված է երեք կետերի վրա, իսկ հիմա նույնիսկ փոքրիկ երեխաները գիտեն, որ երկիրը գնդաձև է:

Մարդիկ պատրաստել են երկրագնդի փոքր մոդելը և այն անվանել գլոբուս: Իսկ դու ունե՞ս գլոբուս: Եթե ոչ՝ չտխրես: Ես ու Արտեմը քեզ կսովորեցնենք, թե ինչպես այն պատրաստել: Գլոբուսը մենք կպատրաստենք նարնջից, իսկ ձողի փոխարեն կվերցնենք երկար մատիտ: Մատիտը պետք է անցկացնել նարնջի միջով վերևից ներքև: Եթե դժվարանաս, խնդրիր մեծերից որևէ մեկին օգնել քեզ:

Մատիտն անվանենք երկրագնդի առանցք: Ի՞նչ դիրքով է պետք այն պահել: Մատիտը նարնջի հետ հարկավոր է մի փոքր թեքել:

գլոբուս

երկրի առանցք

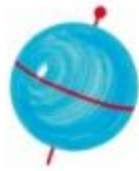
Հյուսիսային բևեռ

Հարավային բևեռ

Այժմ արի հանենք մատիտը նարնջի միջից: Տեսնո՞ւմ ես նարնջի վրա մնաց երկու անցք՝ վերևում և ներքևում: Դրանք բևեռներն են: Գլոբուսի վերևում Հյուսիսային բևեռն է, իսկ ներքևում՝ Հարավայինը:

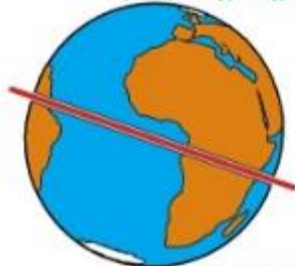

հասարակած

Հիմա էլ եկ մեր «գլոբուսին» թելով «գոտի» կապենք՝ ծիշտ մեջտեղում, և այն անվանենք հասարակած:

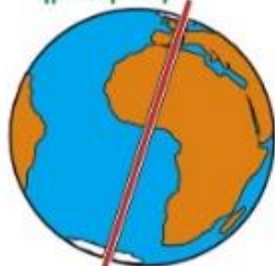
հյուսիսային կիսագունդ

Հասարակածը երկրագունդը բաժանում է երկու կեսի: Այն կեսը, որտեղ Հյուսիսային բևեռն է, կոչվում է հյուսիսային կիսագունդ, իսկ այն կեսը, որտեղ Հարավային բևեռն է՝ հարավային կիսագունդ:

հարավային կիսագունդ

արևմտյան կիսագունդ

Երկրագունդը բաժանում են նաև արևմտյան և արևելյան կիսագնդերի: Բաժանման գիծն անցնում է Հյուսիսային բևեռից մինչև Հարավային, այսինքն՝ գլոբուսի վրա վերևից ներքև:

արևելյան կիսագունդ

Իրականում երկրագունդը չունի ո՛չ գոտի, ո՛չ ծող, ո՛չ էլ բևեռներում անցքեր: Դրանք երևակայական գծեր ու կետեր են: Այս անվանումները մեզ հնարավորություն են տալիս հեշտորեն բացատրելու բնության շատ երևույթներ:

ՈՐ ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԸ ԳԻՇԵՐԸ ՉԵՆ ԲՆՈՒՄ

Կենդանիների զգալի մասը քնում է գիշերը, սակայն կան կենդանիներ էլ, որոնք, ընդհակառակը, ցերեկն են քնում:

Գրեթե բոլոր կրծողները, ոզնիները, գայլերը, բորենիները, կատուները, թռչունների մի մասը և էլի որոշ կենդանիներ ակտիվ են հիմնականում գիշերը, չնայած նրանց երբեմն կարելի է արթուն տեսնել նաև օրվա տարբեր ժամերին:

Քամ գիշերային գիշատիչ թռչուն է: Գիշերը բուն լավ է տեսնում, իսկ եթե շատ մութ է, այս թռչունը կողմնորոշվում է ոչ թե տեսողությամբ, այլ լսողությամբ:

Չղջիկը գիշերն ակտիվ է, իսկ ցերեկը գլխիվայր քնած է:

Ալվերտով սնվում են շատ կենդանիներ, դրա համար էլ ցերեկը մկները թաքնվում են: Այս նկարում կա երեք թաքնված մկնիկ, որոնց պետք է գտնել: Ես դրանց արդեն գտել եմ: Դու՛րս էլ փորձիր:

